

Tillid til Internationalen

Taler

Olav Schefflo

Dato

25 februar 1923

Sted

Kristiania

Omstendigheter

Arbeiderpartiets landsmøte, debatt om Moskva-tesene

1 Jeg kan ikke andet end beklage at der allerede ved landsmøtets begyndelse blir dannet fraktioner, og jeg vil be medlemmerne glemme de møter de deltok i igaar, se bort fra fraktionsindpiskingen og dømme som selvstendige landsmøtedeltagere.

5

Naar vi skal tale om hvilken beslutning som har gavnet partiet mest i de sidste aar, tror jeg vi skal være enige om at det er beslutningen om at melde os ind i Den 3. Internationale og at vi aksepterte tесerne fra Internationalens 2. kongres. Ingen beslutninger har været til saa stor nytte som disse i partiets historie.

10

Vi har praktisk erfaring for hvorledes det har gaat de partier som har fattet beslutninger i motsat retning. I Tyskland var der et parti som i mangt lignet sterkt paa vort. Det stod som et sympatiserende led av den kommunistiske Internationale. Men da den 2. kongres fastsatte de 21 betingelser, erklærte dette parti sig mot vedtagelsen av dem. Det sa, at vi vil fortsætte at være et revolutionært parti som som staar sympatisk overfor den kommunistiske Internationale, men det vilde bevare fuld bevægelsesfrihet og ta sine reservationer. Da dette ikke blev opfyldt gik Det uavhengige socialistiske parti i Tyskland ut av den kommunistiske verdensbevægelse. Det trodde selv at beslutningen vilde gjøre partiet til et stort masseparti. Men det gik som Sinovjev hadde sagt, det blev opslukt av Scheidemännerne.

20

25

De franske socialister brøt ogsaa med Den kommunistiske Internationale. Idag spiller de ikke længer nogen rolle. Paa samme maate gik det med Serrati. Bruddet med Internationalen reducirte hans parti fra 150,000 til 20,000 medlemmer. For at redde stumperne kom han tilbake til Internationalen.

Der er ingen tvil om at det vilde ha gaat vort parti paa akkurat samme maate om
30 vi hadde brutt med Internationalen. Vi vilde ha ophørt at være et revolutionært
parti og mistet tilliden hos den bedste del av arbeiderklassen. Medlemsskapet i
Internationalen er derfor et aktivum av den største værd for partiet. Men den
logiske konsekvens herav er at vi skal sette pris paa dette medlemsskap, fare
varsomt frem og ikke drive partiet ind paa en linje, hvor medlemsskapet i
35 Internationalen stadig blir et aapent spørsmål. Vi maa paa dette landsmøte
vedta beslutninger som definitivt fastslaar dette.

Men da kan vi ikke samtidig vedta betingelser og reservationer. I indstillingen
fra flertallet er der regnet op en række betingelser, og flertallet vil at vi skal staa i
40 Internationalen paa grundlag av disse betingelser. Hvad vil det si?

Hvis en av betingelserne brytes forbeholder vi os at ta spørsmålet om
medlemsskapet i Internationalen op paa ny. Betingelser faar nemlig først
betydning hvis de overholdes eller brytes.

45 Jeg tror det er rigtig likesom Tranmæl derefter at gjennemgaa partistriden i
kronologisk rækkefølge.

Begyndelsen til striden er vel stortingsgruppens optræden i stortinget. Naar man
50 vil bedømme den, bør man først danne sig et billede av hvordan stillingen var i
Norge ved begyndelsen av aaret ifjor. Der var indtraadt en væsensforandring fra
tilstanden i 1916, 1917 og 1918 og 1919. Dengang var stillingen slik at
arbeiderklassen kunde stille meget vidtrækkende krav. Ingen hadde vovet at
motsætte sig det. Helt anderledes var stillingen i 1922. Istedetfor en række seire
55 hadde arbeiderklassen oplevet to meget alvorlige, skjebnesvangre nederlag: først
jernbanestreiken og saa storstreiken.

Det blev rigtignok fremstillet slik, særlig i «Social-Demokraten» at streiken ikke
var noget nederlag. Der blev addert og subtrahert og fundet ut at sjøfolkene ved
60 den hadde vundet saa og saa mange øre. Men med den slags matematik kommer
man ikke sandheten meget nær. Den bitre historiske sandhet var, at
arbeidsgiverne og særlig borgerklassen her i byen gik triumferende ut arv
storstreiken. I forbindelse med streiken indtraf der ogsaa ting som øket
bitterheten hos arbeiderne.

65 Naturligvis maatte dette præge den kommunistiske gruppes taktik. Hadde vi

seiret i jernbanestrek og storstreiken vilde ikke det nye ha hendt, men det motsatte.

70

Jeg har været med og knæsat den taktiske linje, at drive borgerpartierne sammen i en blok. Jeg var ogsaa med og utformet det forslag som fastslog at stortingsgruppen skulde være forpligtet til at fremsætte et mistillidsforslag til enhver borgerlig regjering. Men jeg er ikke den eneste som er gaat fra denne
75 opfatning. Landsstyret besluttet enstemmig at gruppen ikke skulde være bundet til at fremnytte mistillidsforslag mot venstreregjeringen. Hvorledes var stillingen dengang? Forholdet var at vi hadde en stortingsgruppe som vitterlig ikke var revolusjonær, som vitterlig fislet med den borgerlige regjering. Det var derfor
80 nødvendig at ha en slik beslutning ut fra den betragtning at det var bedre at en gruppe Buen fældet en regjering i utide end at den skulde ha et smuthul, som grundlag for en støtte av regjeringen. Men det er ganske uholdbart nu at trække frem en beslutning som dengang var nødvendig og gjøre den til et princip.

Det var naturlig at vi spurte: Har vi interesse av at fælde ministeriet Blehr? Det
85 kan sies at der ingen forskjjel er paa ministeriet Halvorsen og ministeriet Blehr. Selv med fare for at bli stemplet som en meget moderat mand maa jeg si at jeg tror der er forskjjel. Jeg vilde være en feig usling hvis jeg for at takkes visse radikale elementer undlot at si min mening. Tranmæl har selv indrømmet at høre og venstre repræsenterer forskjellige lag av befolkningen og da kan de
90 nødvendigvis ikke være det samme. Der er selvsagt ikke tvil om, at hvis vi stod overfor en revolutionær situation og skulde kjæmpe med borgerklassen om magten, saa vilde Blehr søke at slaa os ned i samme grad som Halvorsen. Men den situation stod vi ikke overfor i 1922. Det var tvert imot kapitalistklassen som stod i begrep med en voldsom offensiv mot arbeiderklassen, og vi hadde
95 ikke kræfter til at opta kampen. I en tid da kapitalistklassen staar færdig til at slaa ned paa arbeiderne er et mellomparti som vakler mellom de forskjellige befolkningslags interesser mindre farlig end det parti som i et og alt lystrer den mest utprægede storkapitals ordre.

100 Det sies, at dette er «nye tanker». Jeg vil si, at der er ingen fortjeneste at paaberope bestemmelser fra en tid da vi kjæmpet for frit skolemateriel og sykepleien i beskatningen nu da kampen staar om ganske andre ting. Det var ikke farlig den gang at jage høre og venstre sammen i en flok. Buen gjorde en fortjenstfuld gjerning den gang da han stod i kamp med Kringen og Hornsrud
105 og til stadighet gjentok i «Ny Tid» at der ingen forskjjel var mellem høre og

venstre. Det var rigtig gjort. Hvis vi kunde drive høire og venstre sammen den gang vilde vi nemlig faa det reformvenlege smaaborgerskap med os. Men hvis vi nu lægger an paa samme taktik vil stillingen bli en ganske anden. Enighet gjør
110 sterk gjælder ogsaa for borgerlige partier. Det er ingen tilfældighet at Ameln stadig fremholder nødvendigheten av en borgerlig blok. Ameln er ingen stor politikker, men her har han den rigtige tæft. Den dag de borgerlige partier stod sammen i en blok var de ikke sauer længer, da fik de horn paa. En borgerlig samling vilde ogsaa evne at trække til sig smaaborgerne. Hvorfor trækkes nu
115 store masser av smaaborgerne til os? Er det av kjærlighet til Den 3. Internationale eller av forstaaelse for sosialismen? Nei. Det er fordi de føler at vi er sterke. Staar vi svakt i det ryker smaaborgerskapet over til kapitalisterne. Hvis vi derfor skal slaa fast at vi skal isolere os og si, at alle de andre er av same ulla kan vi opgi tanken om at gjøre revolution her i landet.

120 Landsstyret - som delvis har været kritisert av Tranmæl - har ialfald fattet nogen gode beslutninger, bl. a. den at vi ikke skulde styrte ministeriet Blehr. Hvis vi hadde optraadt slik som Tranmæl finder det rigtig, vilde Blehr selvfølgelig ha sagt: Dere er flinke gutter til at snakke, men værsgod, kom med et forslag, som
125 gir uttryk for deres mistillid! Blehr er nemlig en dreven gammel politikker, og der maa være en viss sammenhæng melleen præmisser og konklusion.

Jeg skal forsøke til næste stortingsvalg at arbeide for at faa dig ind paa stortinget, Tranmæl. Naar du har holdt din jomfrutale, antar jeg at det ogsaa kunde lykkes
130 for mig at finde «linjer» og «toner» som det gik an at kritisere. (Munterhet.) Trods det meningsløse forhold at stortingsgruppen har været angrepet av hovedorganet, saa tror jeg stillingen er den at gruppen ikke staar saa aller værst utover landet.

135 Tranmæl sier, at jeg har været en fanatisk tilhænger av voldgiftsloven. Jeg har aldrig været fanatiker og aller mindst hvor det gjælder voldgiftsloven. Jeg var straks klar over at hvis vi fik flertal for vort standpunkt med hensyn til voldgiftsloven vilde det være værst for os selv. For os personlig vilde det været bedst om landsorganisationen og partiet hadde paalagt os at stemme mot
140 voldgiftsloven. Vi vilde nemlig ha faat ret i vort syn. Nu blottet vi os overfor de motstandere som systematisk har søkt at fremstille os som reformister og høiresocialister.

Naar arbeiderne faar tænkt sig litt om i denne sak vil de sikkert forstaa at det

hverken var jeg, Olaussen eller Krogh som var de avgjørende i dette spørsmål. Tranmæl sier, at repræsentantskapet ikke stod frit, men ingen av os spilte nogen avgjørende rolle der. Det var de faktiske opplysninger som spilte en rolle og de gikk ut paa, at det var 20 fagforbund som hadde erklært, at de ikke kunde føre
150 nogen kamp. Mit standpunkt var at vi skulde ta loven for et aar naar der ikke var utsigt til at kunne føre kamp, men saasnart organisationerne igjen var istand til at kjæmpe skulde vi stemme mot loven. Da jeg kom til Rjukan og talte med arbeiderne der, fortalte de, at alle mand undtagen 4-5 hadde været for voldgiftsloven. Paa Rjukan vidste nemlig arbeiderne at om de ikke fik
155 voldgiftsoven hadde de kanskje maattet ta en 5 maaneders lockout. Nu stur arbeiderne paa Rjukan paa ytterste høire fløi - ja jeg skulde kanskje ikke benytte en slik betegnelse. (Munterhet.) Men la os likevel si det. Naar de nu har tat dette standpunkt tyder det paa at de har faat kamplysten igjen, men det skyldes kanskje netop den kjendsgjærning at de fik voldgiftsloven og undgik en 5
160 måneders lockout ifjor.

Dernæst har vi Ræstad-interpellationen, men den er egentlig ikke noget at komme ind paa. Naar det derimot sies, at vi har leflet med venstre vil jeg si: Man skal ikke snakke om strikke i hængt mands hus. Jeg tror at gjærdet er lavere
165 mellem venstre og Tranmæl end mellem venstre og os Moskvamænd - Myklegardsfarerne som vi er kaldt.

Enhetsfronten var et vanskelig spørsmål for os. Istedetfor at faa enhetsfront i Norge holdt vi til at begynde med paa at splitte os paa den. Kristiania
170 arbeidersamfund som er blit en ren resolutionsfabrik, vedtok som man vil huske en resolution mot «samrøring». Hvad saa ikke Tranmæl i sine samlingsartikler. Det er nødvendig at samle arbeiderne, sa han. Det er altsaa endel arbeidere ogsaa hos høiresocialisterne. Vi kan ikke komme bort fra det faktum - selv om det er et beklagelig faktum at høiresocialisterne fik 80,000 stemmer ved valget. Det gaar
175 ikke an at benegte at en stor del av disse er arbeidere. Det vigtigste er imidlertid at hvis vort parti driver en intrasigent politik vil arbeiderne tro at vi er mot samling av arbeiderne og det vil bevirke at det høiresocialistiske parti vil samle flere arbeidere. Det vigtigste er at vi vil mest mulig samling av arbeiderklassen, men ikke samrøring. I et interview i «Ny Tid» i Trondhjem gav Tranmæl
180 uttrykk for at vi vilde ha tilbake de bedste av høiresocialisternes førere. Jeg sier: Hvis nogen av dem kommer av egen drift saa skal vi se paa dem. Men vi skal ikke foreta noget positivt for at lokke dem til os. Der er mange av dem som ønsker at komme tilbake til os, for de forstår at de gaar politisk i hundene. Der er mange

185 av dem som for at komme tilbake til os sluker nær sagt alt, ja til og med «vaaben i haand». Men de stiller en betingelse - slik som Ousland svarte paa Tranmæls artikler - at vi skal gaa ut av Internationalen. Ousland var litt for fordringsfuld. De vil nok ogsaa gaa med paa at vi skal staa i Internationalen - med forbehold.

190 De 21 betingelser hadde alle til hensigt at hindre en invasion av høiresocialister. Paa forrige landsmøte blev det sagt, at man gjerne kunde vedta 42 betingelser hvis det var nødvendig for at holde høiresocialisterne ute. At gaa den motsatte retning, at begynde at avstumpe disse betingelser med alle slags forbehold og reservationer er yderst betænkelig.

195

Det første brev som kom fra Internationalen ifjor gav reprimande baade til Tranmæl og til mig og stortingsgruppen. Jeg tænkte at jeg skulde reise til Moskva for at forsvare min stilling, men det lot sig ikke gjøre. Imidlertid fik jeg ordre fra partiet om at reise til Moskva, og jeg er ikke saa stor en mand at jeg kan
200 negte at efterkomme en ordre fra partiet. Da jeg kom til Moskva hadde eksekutivkomiteens medlemmer allerede læst Tranmæls samlingsartikler, og saa at der vilde reise sig en strid i Norge. Og de vilde skrive et brev til det norske parti. Under møtet i eksekutivkomiteen henstillet jeg at man ikke skulde sende dette brev, men det blev gjort allikevel. K. J. er en spurv og man skal ikke skyte
205 spurve med kanoner. Jeg tror at de fleste er stort set enige i det som stod i brevet, men det vakte allikevel en storm da det kom. Vi som forsvarte Internationalen blev kaldt konstabler og lignende. Der blev stadig sagt, at det var ingen som hadde tanke paa brud, men samtidig blev det stadig væk mindet om at vi var gaat ind i Internationalen paa visse betingelser. Hvorfor mindet man stadig om
210 disse betingelser, hvis det ikke var med tanke paa brud eller omgruppering? Det vigtigste hadde været at Tranmæl hadde reist til Moskva. Vi valgte baade Bull og Tranmæl. Bull kunde vel ikke, men Tranmæl vilde ikke. Fra Moskva sendte vi telegram paa telegram med anmodning til ham om at komme. Det er ikke den ringeste tvil om at partitriden vilde ha faat et ganske andet gunstig forløp om
215 Tranmæl var kommet til Moskva. Jeg sier ikke dette for at dra de andre repræsentanters dygtighet i tvil. Men Tranmæl er en ganske anden ledende skikkelse i vort parti og han kan som saadan i en given situation optræ paa vegne av en retning i partiet. Ved argumentationer lykkedes det os i Moskva at faa delegationen til at stemme for den norske resolution, men da vi kom hjem løp
220 repræsentanterne fra det de hadde været med paa derborte. Hvis Tranmæl hadde været i Moskva og sat sit navn under den resolution, saa ville han ikke ha gaat fra det.

225 Med hensyn til verdenskongressenes forløp saa vil jeg si, at med undtagelse av det norske parti er alle de andre partier som fik sine stridsspørsmåal avgjort av kongressen stort set fornøiet. Det franske parti undgik en splittelse og det italienske og det tsjekoslovakiske parti undgik ved verdenskongressens indgripen meget vanskeligere indre stridigheter.

230

Alle disse partiers medlemmer er, naair jeg undtar enkelte intellektuelle som Frossard, tilfreds med verdenskongressen.

Da Torp kom hjem fra konsen blev han interviewet av «Social-Demokraten»
235 og han uttalte, at der nu var indført en ny praksis, selv tillidsmændene skulde nu kunne vælges av Internationalen. Slik begyndte det og slik fortsatte det. Dette blev tonen i «Sosial-Demokraten» og i sentralstyret. Naar vi sa, at man vel maatte skjønne at Internationalen ikke var blit sindssvak, blev det svart at det vi sa bare var fortolkninger og bortforklaringer. I sentralstyret behandlet vi det
240 franske og det italienske og andre spørsmåal som kongressen hadde fattet beslutning om, bare det norske spørsmåal var det ikke mulig at faa op til drøftelse i centralstyret. Men saa en vakker dag kom de 7 centralestyremedlemmer med sit forslag. Det var et historisk centralstyremøte, og dere kan være glad for at dere ikke var tilstede der. Centralstyrets mindretal
245 mente at man skulde vente med at votere indtill man hadde tat saken op til realitetsbehandling, men det vilde flertallet ikke høre paa. Endog Vegheims forslag om at man skulde vente til eksekutivkomiteens repræsentanter var kommet tilstede blev nedstemt. Flertallets forslag blev vedtat som man vil huske med 7 mot 3 stemmer. Efter at denne beslutning var fattet mente Stang og jeg at
250 man skulde vente med offentliggjørelsen av denne beslutning, men selv det blev nedstemt med 8 mot 2 stemmer. Jeg ventet nok et forslag, i den retning men dette forslag hadde jeg ikke ventet. Og hvorfor? Jo jeg trodde at folk som spesielt Rastad, Tranmæl, Eng og Gerhardsen var bedre underrettet. Det blev sagt, at et forslag som dette aldrig vilde bli vedtat av de norske arbeidere. Hadde de hat den
255 kontakt med arbeiderne som de burde hat vilde de aldrig ha fremkommet med et saadant forslag. Man kan ikke fremsætte et hvilket som helst forslag. Hvis et centralstyremedlem f. eks. fremkommer med et forslag om at det kommunistiske parti skal slutte sig sammen med det høiresocialistiske saa bør et saadant forslag ikke alene nedvoteres men det bør heller ikke offentligjøres. For
260 offentliggjørelsen av et saadant forslag vil gi vand paa møllen for dem som ønsker at forvirre begrepene.

265 Forslaget av 21. december har skadet partiet paa mange maater. Ved dette forslag har 7 medlemmer av centralstyret git den indrømmelse overfor høiresocialisterne, at hvis vort parti blir staaende i Internationalen saa mister det noget av sin uavhengighet. Og den samme indrømmelse har de gjort overfor høirepressen som stadig maser om at vi staar under Moskvas diktatur, og overfor dem som føler ubehag ved at være sannmen med os.

270

De 7 medlemmer av centralstyret vilde gjøre vort parti en stor tjeneste hvis de ikke alene tok tilbake forslaget men ogsaa tok tilbake begrundelsen, og sa, at det som er sagt i forslaget om at vort parti ved at staa i Internaionalen har mistet noget av sin selvstændighet ikke er rigtig.

275

Tranmæl sier, at der blev reist en pogrom-stemning, hvad betyr det? Pogrom er et ord fra Rusland. Det er betegnelsen for det at reise de mest sjofle instinkter hos befolkningen i visse lag for at utnytte dem mot jøderne. Men var det denslags indignation som gjenspeilet sig i den norske arbeiderklasse. Nei, det var 280 de bevisste arbeideres bedste følelser som dengang kom i oprør. (Det er hørt.) Jeg vet ikke om Radek er jøde. Det har absolut ingen betydning for os kommunister om Radek er jøde. (Nei, nei!) Radek være staa meget ghetto-jøde han være vil, han har dog ved sin optræden i landsstyret vundet en stilling i den norske arbeiderklasses bevissthet som de herrer Falk og Meyer aldrig vil vinde. 285 Han har i gjerning vist, at det ikke er Internaationalens opgave at avskalle arbeider-elementer fra partiet, men at bevare partiet som et stort og kraftig kommunistisk masseparti.

Det kan være at enkelte er paa viriket av de evindelige slagord om orientelere 290 osv., men jeg tror at arbeiderne er mere paavirket av den kjendsgjerning, at da partistriden var paa det skarpeste her hos os, da sendte Internationalen en av sine bedste repræsentanter hit, og han skapte ved sin optræden enhet. Jeg er sikker paa at 99 pct. av denne forsamling den gang landsstyrets indstilling forelaa var enige i at den beslutning landsstyret hadde fattet var den heldigste. 295 Men der var dem som ikke var tilfreds, en kanskje to procent var mere misfornøiet end nogensinde før, og de satte saa igang den agitation vi har set.

Landsstyret henstillet til de som deltok i partistriden at være varsomme i behandlingen av det internationale spørsmåal. Uttalelsen hadde sin adresse 300 spesielt til Bull - det var ingen i tvil om. Tranmæl stemte for dette forslag.

Derfor forbauser det os at Tranmæl like efterpaa lot Bull reise partistriden paany. Tranmæl burde ha forelagt dette for sentralstyret før han slap Bull løs. Jeg har den tro, at om Tranmæl hadde forelagt dette for centralstyret, saa vilde centralstyret ha git ham det gode raad ikke at slippe Bull løs.

Det er i den senere strid særlig et spørsmåal som jeg tror vi man hefte os litt ved, men jeg vet ikke om det bør optages paa landsmøtet til avgjørelse. Det er spørsmålet om partiets forhold tid fagbevægelsen. Ifølge tesserne er partiet forpligtet til at fylde fagbevægelsen med kommunismens aand. Jeg sammenligner den kommunistiske gruppe i sekretariatet med den kommunistiske gruppe i stortinget. Likesaa sikkert som de kommunistiske repræsentanter i stortinget skal optræ samlet i stortinget, likesaa sikkert skal de gjøre det i sekretariatet. Men hvad har vi set? I spørsmålet om den faglige Internationale har fem av kommunisterne i sekretariatet antydnet et forslag hvorefter kongressen skal anbefale tilslutning til Den røde faglige Internationale, sende saken til uravstemning i avdelingerne og overlate den endelige avgjørelse til repræsentantskapet. Men dette forslag stemte fem andre partifeller i sekretariatet imot og fremsatte et andet forslag som jeg tror vil bli vedtat paa kongressen. Det vil utsætte avgjørelsen, men det blir vedtat fordi dette forslag stemmer ogsaa høiresocialisterne for. Skal vi altsaa opleve at Tranmæl-Lian skal seire over Volan-Halvard Olsen ved hjælp av høiresocialisterne? Vilde ikke det være til skade for kommunismen i Norge? (Jo!) Vi reiste dette spørsmåal i landsstyret fordi vi ikke rolig kunde se paa at kommunisterne i sekreteriatet bekjæmpet hverandre i fiendens paasyn.

Tranmæl beklaget at eksekutiven sendte folk til Norge uten at konferere med centralstyret. Skal eksekutiven ikke kunne fatte beslutning om hvem den skal sende til de nationale partier? Skal de nationale partier baade bestemme hvem der ska være medlemmer av eksekutiven og hvem eksekutiven skal sende til de nationale partier? I landsstyret fremsatte en repræsentant forslag om at man skulde henstille til de ti kommunister i sekretariatet at bli enige om et fællesforslag og saa forelægge spørsmålet for landsstyret, naar de hadde forslaget færdig. Dette blev forkastet, og der blev vedtat en platonisk henstilling om at holde en fælleskonferanse. Dette forslag blev fremsat av Madsen. Jeg tror ikke at det blir noget av en saadan fælleskonferanse. Jeg henstiller at man ikke tar saken op paa landsmøtet. Alle er enige om at beklage at man ikke staar enige indenfor sekretariatet, men Tranmæl har erklært, at om der skulde bli fattet en beslutning saa kan han ikke bøie sig. Og jeg vil da si, at jeg betragter et brud mellom

Tranmæl og os for en saa alvorlig ting at vi, hvis det er en samvittighetssak for ham, skal ta os den tid at vente med indmeldsen i Den røde faglige Internationale. Det bedste vilde imidlertid ha været om Tranmæl hadde kunnet gaa med paa at landsmøtet fattet beslutning i denne sak og at alle medlemmer derefter bøiet sig for landsmøtets beslutning.

Kristiania-forslaget indeholder mange sætninger som enhver maa være enig i. Men det er virkelig ikke nogen fordel ved forslaget. For i og med at der fremsættes denslags sætninger til votering maa det være meningen at bruke disse sætninger mot nogen. Det er da ikke nødvendig at beslutte at arbeidernes frigjørelse skal være arbeidernes eget verk. Det er 80 aar siden vi fik vite det. Men naar forslaget motiveres med at der er tendenser til byraakratisme osv. kan jeg ikke gaa med paa forslaget. Vi vet jo at for at arbeiderklassens kræfter skal bli bestemmende, villede kræfter maa der skapes et virkelig kommunistisk parti. Og det er derom striden staar. Skal vi ha et løst sammensat parti? Det er uholdbare tilstande i partiforeningerne nu. Da jeg for kort tid siden diskuterte partistriden i en fagforening sat en av de mest kjendte høiresocialister og brisket sig paa første bänk i salen, og ikke nok med det, men han kastet sig ind i debatten paa Tranmæls side. Skal vi endnu ikke være færdige med den slags gjenfærd.

Det vi vil ha er et parti som helt ut repræsenterer arbeiderklassen. De fleste arbeidere er av instinkt velvillig stemt overfor kommunismen. Det gjælder bare at de faar den rigtig forklaret og ikke paa en haanlig og overlegen maate. En arbeider er absolut noget andet end en intellektuel. Om en intellektuel vil melde sig ind i det russiske kommunistparti, saa kommer han ikke ind. Det gjør derimot en arbeider, selv om han kanskje ikke kan hverken skrive eller læse. For arbeiderne har en stor fordel fremfor de intellektuelle, og det er at de med sit liv er med i klassekampen. Enten arbeideren læser eller ikke læser, maa han være med i klassekampen. Til den lærde mand sier vi: Du har en stor fordel ved at du er lærd, men hvis du vil bruke din lærdom til angrep paa Internationalen, saa vil vi ikke ha noget med dig at gjøre. Vi bør gjøre alt for at faa kundskapsrike folk ind i partiet, men deri er jeg enig med Kristiania-forslaget: la os ikke bli diktert av dem.

Det vilde ha været en meget betænkelig affære, om vi hadde faat landsmøtet i september. Vi vet hvem som dengang var tænkt til at indta ledende stillinger i partiet. Vi var i september ikke moden for at faa et landsmøde. De andre var dengang saa sterke, at vi vilde være blit slaet ned med haard haand. Nu er vi saa

380 jevnbyrdige, at vi kan snakkes ved. Jeg er enig med Tranmæl, at det skal være for
eller mot Kristiania-forslaget. Men det er ikke det eneste vi skal gjøre her paa
landsmøtet. Hvis vi taper gjør vi krav paa at bli repräsentert i centralstyret, og
jeg tror ogsaa, at de andre vil betænke sig paa ikke at ta del i partiets ledelse. Der
er tusener av opgaver vi kan arbeide med i fællesskap. Paa de saakaldte menige
385 medlemmer i partiet er der sandelig ikke saa stor forskjel, og jeg tror, at et stort
flertal her paa landsmøtet vil si, at de tidligere fraktioner skal være repräsentert i
centralstyret, og deres mandat skal være at arbeide sig sammen. Vi maa komme
tilbake til det gamle forhold, da vi i centralstyret drøftet alle saker fordomsfrit og
fattet vore beslutninger efter bedste overbevisning.

390 Jeg vil anbefale landsstyrets tet skal godkjende de beslutninger som blev fattet
paa den 3. og 4. kongres. La os faa væk den pæl i kjødet, som heter betingelser.
Vi skal vise Internationalen størst mulig tillid, for vi vil ha en sterk
Internationale. Jo mere tillid Internationalen faar, desto sterkere blir den. Fordi
395 vi ser klart, har vi tillid til Internationalen.

(Scheflos tale blev mottat med sterkt bifald.)

Kilde

400 Det norske arbeiderparti. Protokoll over forhandlingene paa det 26. ordinære landsmøte. Kristiania 1923, s.
25-34.

Emner

Debatt, Innlegg, Kommunisme, Partipolitikk

URI

405 <https://www.virksommeord.no/tale/tillid-til-internationalen>

410

415